

УДК 331.55

Шубала І.В., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-1541-0227>

shubala83@gmail.com

Shubala Iryna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0002-1541-0227>

shubala83@gmail.com

ОЦІНКА СТІЙКОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ ДО ЗОВНІШНІХ ЗАГРОЗ

Метою статті є проведення оцінки стійкості ринку праці окремого регіону – Волинської області – до зовнішніх загроз, зокрема, які були викликані пандемією коронавірусу COVID-19 та початком повномасштабної війни з боку росії. Загалом пандемія коронавірусу та повномасштабна війна негативно вплинули на стійкість ринку праці у Волинській області. Адже відбувалося зменшення кількості осіб, які отримували послуги центру зайнятості, а також кількості працевлаштованих безробітних, зменшилася також і кількість безробітних, які отримували допомогу, навіть зменшилася кількість працевлаштованих осіб, які мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванні. Тому надалі важливо реалізовувати активні заходи для детінізації зайнятості, стимулювання створення нових робочих місць, підвищення економічної активності бізнесу і заробітної плати у регіоні.

Ключові слова: ринок праці, стійкість, війна в Україні, Волинська область, зайнятість, безробіття.

ASSESSMENT OF THE STABILITY OF THE REGIONAL LABOR MARKET TO EXTERNAL THREATS

The purpose of the article is to assess the stability of the labor market of a separate region - the Volyn region - to external threats, in particular, those caused by the COVID-19 coronavirus pandemic and the beginning of a full-scale war. In the conditions of the war, the issue of ensuring the stability of the population labor market will require more and more attention from the state authorities and local governments, in particular in the Volyn region. After all, this region is a border region and there is a constant migration of the population abroad. There is also a negative impact of the increased risks of the transfer of hostilities on the territory of Western Ukraine, particularly from the side of Belarus. In general, the coronavirus pandemic and the full-scale war had a negative impact on the stability of the labor market in the Volyn region. After all, there was a decrease in the number of people who received the

services of the employment center, as well as the number of employed unemployed people, the number of unemployed people who received assistance also decreased, and even the number of employed persons who have additional guarantees in the promotion of employment decreased. Therefore, in the future, it is important to implement active measures to decriminalize employment, stimulate the creation of new jobs, increase the economic activity of businesses and wages in the region.

Key words: labor market, stability, war in Ukraine, Volyn region, employment, unemployment.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Ринок праці відноситься до ключових ринків, які важливо ефективно регулювати для підтримання стабільності національної економіки. Збільшується актуальність забезпечення стійкості ринку праці в умовах наявності зовнішніх загроз. Зокрема, держава переходила до активної політики його регулювання в період пандемії COVID-19. Аналогічна ситуація складається і у період повномасштабної війни та буде характерною у повоєнний період.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання забезпечення стійкості ринку праці, особливо в періоди зовнішніх загроз, розглядалися багатьма вітчизняними ученими: (Баннікова, 2023), (Грідін, 2022), (Іваненко, 2022), (Чепурко, 2022), (Сновидович та Кохан, 2022) та інші. В той же час також дуже важливо провести оцінку стійкості окремих регіональних ринків праці в періоди зовнішніх загроз.

Цілі статті. Метою статті є проведення оцінки стійкості ринку праці окремого регіону – Волинської області – до зовнішніх загроз, зокрема, які були викликані пандемією коронавірусу COVID-19 та початком повномасштабної війни з боку росії.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для оцінки стійкості ринку праці важливо орієнтуватися на офіційні статистичні дані. Відповідно за інформаційну базу даного дослідження взято офіційні статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області та Волинського обласного центру зайнятості. В той же час слід врахувати, що в період повномасштабної війни підрозділи Державної служби

зайнятості населення не мали змогу проводити вибіркові обстеження для оцінки показників зайнятості і безробіття населення починаючи з 2022 року. Тому серед наявної інформації про стан ринку праці у 2022 році ми можемо орієнтуватися тільки на дані про так званий зареєстрований регіональний ринок праці, які узагальнює Волинський обласний центр зайнятості. На початковому етапі вивчено динаміку показників, які характеризують ситуацію на зареєстровану ринок праці у Волинській області за 2020-2022 рр. (табл. 1).

Таблиця 1. Ситуація на зареєстрованому ринку праці у Волинській області за 2020-2022 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна значення 2022р. до 2020р.	
				+, -	%
Всього отримували послуги, осіб*	60 121	57 658	31 815	-28306	-47,1
Мали статус безробітного, осіб	33 953	33 210	23 435	-10518	-31,0
Всього отримали роботу, осіб	19 154	16 109	11 377	-7777	-40,6
Працевлаштовано безробітних, осіб	9 968	10 752	7 489	-2479	-24,9
<i>в т.ч.ч.: працевлаштовано компенсацією витрат роботодавцю ЄСВ</i>	327	301	253	-74	-22,6
Проходили професійне навчання безробітні, осіб	2458	2303	1897	-561	-22,8
з них, в ЦІПО, осіб	1529	1474	1222	-307	-20,1
Всього брали участь у громадських та інших роботах тимчасового характеру, осіб	5032	2994	1029	-4003	-79,6
Кількість осіб, охоплених профорієнтаційними послугами, осіб	57 973	80 879	47 579	-10394	-17,9
з них, безробітних, осіб	32 321	32 515	23 119	-9202	-28,5
Отримували допомогу по безробіттю, осіб	31 108	30 771	21 787	-9321	-30,0
Кількість роботодавців, які надали інформацію про вакансії, одиниць	6238	6 099	4 428	-1810	-29,0
Кількість вакансій, одиниць	26 950	24 919	16 635	-10315	-38,3

Примітка. Побудовано автором за даними [2-5, 8].

Отже, бачимо, що чисельність осіб, які отримували послуги за період зменшилася на 47,1%, в той же час кількість осіб які мали статус безробітного зменшалася менш суттєво лише на 31,0%. В той же час зменшилася і чисельність осіб, які знайшли

роботу з 19 до 11 тис осіб, або на 40,6% загалом. Також спостерігається зменшення кількості працевлаштованих за даний період на 24,9%, а працевлаштованих з компенсацією витрат роботодавцю єдиного соціального внеску на 20,1%. В той же час спостерігається зменшення кількості осіб, які проходили професійне навчання на 22,8%, в тому числі ЦТПТО – на 20,1%. Як бачимо кількість осіб, котрі брали участь у громадських роботах зменшилася у 5 разів і їх чисельність в 2022 році становила 1029 осіб. Також значно зменшилась кількість охоплених профорієнтаційними послугами з 57,9 тис осіб у 2020 році до 45,6 тис осіб у 2022 році, або на 17,9%. Згідно даних видно, що на 10 тис осіб зменшилася кількість безробітних осіб, які отримують допомогу по безробіттю, або на 30,0%. В той же час значно зменшилася і кількість роботодавців, які надавали відкрито інформацію про вакансії це на 29,0%.

Крім того, важливо також проаналізувати динаміку показників діяльності Волинського обласного центру зайнятості станом на початок 2021-2023рр. (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка показників діяльності Волинського обласного центру зайнятості станом на початок 2021-2023рр.

Показник	Станом на 01.01.2021	Станом на 01.01.2022	Станом на 01.01.2023	Зміна за період	
				Абсол., +, -	%
Всього отримували послуги, осіб*	13 136	8 290	5 379	-7757	-59,1
Мали статус безробітного, осіб	12 466	7 213	4 358	-8108	-65,0
Отримували допомогу по безробіттю, осіб	11 164	6 259	2 537	-8627	-77,3
Кількість вакансій по формі 3-ПН, одиниць	1 217	1 047	1 378	161	13,2
Середній розмір заробітної плати у вакансіях, грн.	7 240	8 378	8 764	1524	21,0
Кількість безробітних на одну вакансію, особи	10	7	3	-7	-70,0

Примітка. Побудовано автором за даними [2-5, 8].

Як бачимо на початок року кількість осіб, які є отримувачами послуг зменшувалася на 59,1%. В той же час ще більш значним зниженням характеризувався кількість тих осіб, які мали статус безробітного – на 65,0%, та отримували від держави допомогу по безробіттю – на 77,3%. Позитивним моментом є те, що кількість вакансій щороку на початок збільшувалася. На державному рівні прослідковується також збільшення середнього розміру заробітної плати по вакансіях на 21,0%. Прослідковується також зменшення кількості безробітних на одну вакансію з 10 до 3 осіб.

Надалі важливо проаналізувати детальніше основні групи осіб, які були працевлаштовані, у т.ч. до набуття статусу безробітного, за сприяння Волинського обласного центру зайнятості (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка окремих категорій осіб, які отримали роботу (у т.ч. до набуття статусу безробітного) за сприяння Волинської обласної служби зайнятості у 2020-2022 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна за період	
				Абсол., +, -	%
Особи, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню (відповідно до статті 14 ЗУ "Про зайнятість населення")	2229	2054	1314	-915	-41,0
Особи з інвалідністю	337	450	364	27	8,0
Особи з числа учасників бойових дій	179	210	72	-107	-59,8
Внутрішньо переміщені особи, що отримали довідку про взяття на облік	30	27	503	473	1576,7
Молодь у віці до 35 років	6348	4451	3070	-3278	-51,6
Жінки	10108	8502	5921	-4187	-41,4
Чоловіки	9046	7607	5456	-3590	-39,7
Мешканці міських поселень	10696	8862	6375	-4321	-40,4
Мешканці сільської місцевості	8458	7247	5002	-3456	-40,9

Примітка. Побудовано автором за даними [2-5, 8].

За аналізований період чисельність безробітних осіб, які претендують на додаткові гарантії з боку держави щодо працевлаштування зменшалася на 41,0%. Натомість кількість осіб з інвалідністю навпаки збільшилася на 8,0%, а кількість осіб

з числа учасників бойових дій значно зменшилася – на 59,8%. Так у 2022 році досить різко зросла чисельність осіб, котрі отримали довідку про взяття на відповідний облік. Якщо взяти до уваги окремі категорії населення, то помітним є зменшення чисельності осіб серед молоді, які отримали роботу через державну службу зайнятості – на 51,6%, серед жінок цей показник зменшився на 41,4%, а серед чоловіків – на 39,7%.

Тобто бачимо, що ефективність працевлаштування за сприяння обласної служби зайнятості з року в рік зменшується, що пов'язувалося як із пандемією корона вірусу, так і з початком повномасштабної війни в нашій країні.

Висновки. В умовах війни питання забезпечення стійкості ринку праці населення потребуватиме все значнішої уваги зі сторони органів державної влади та місцевого самоврядування, зокрема у Волинській області. Адже даний регіон є прикордонним та відбувається постійна міграція населення за кордон. Також накладається негативний вплив збільшених ризиків перенесення воєнних дій на території Західної України, зокрема зі сторони Білорусі. Загалом пандемія коронавірусу та повномасштабна війна негативно вплинули на стійкість ринку праці у Волинській області. Адже відбувалося зменшення кількості осіб, які отримували послуги центру зайнятості, а також кількості працевлаштованих безробітних, зменшилася також і кількість безробітних, які отримували допомогу, навіть зменшилася кількість працевлаштованих осіб, які мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванні. Тому надалі важливо реалізовувати активні заходи для детінізації зайнятості, стимулювання створення нових робочих місць, підвищення економічної активності бізнесу і заробітної плати у регіоні.

Список бібліографічного опису

1. Баннікова К. Б. Вплив вимушеної міграції на ринок праці в Україні (аналітико-прогностичний аспект). *Бізнес Інформ*. 2023. № 5. - С. 127-133.
2. *Волинський обласний центр зайнятості*. 2023. Аналітика та статистика. Офіційна веб-сторінка. URL: <https://vol.dcz.gov.ua/analitics/view>
3. *Волинь 2020*. Статистичний щорічник. Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області. 2021. 420 с.
4. *Волинь 2021*. Статистичний щорічник. Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області. 2022. 411 с.

5. Головне управління статистики у Волинській області: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>

6. Грідін О. В. Ринок праці як фундаментальна основа забезпечення соціально-економічної безпеки держави та її регіонів. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2022. Т. 27, Вип. 3. С. 101-108.

7. Іваненко О. Ринок праці і зайнятість під час війни: стан та перспективи. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2022. № 4. С. 56-75.

8. *Праця Волині 2021*. Статистичний збірник. Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області. 2022. 96 с.

9. Сновидович І. Г., Кохан М. О. Ринок праці та інновації в управлінні персоналом підприємства під час війни. Стратегія економічного розвитку України. 2022. Вип. 51. С. 50-62.

10. Чепурко Г. Ринок праці України: сучасні виклики та ризики. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2022. № 3. С. 121-148.

References

1. Bannikova K. V. (2023). Vplyv vymushenoyi mihratsiyi na rynek pratsi v Ukraini (analytyko-prohnostychnyy aspekt) [The impact of forced migration on the labor market in Ukraine (analytical and prognostic aspect)]. *Business Inform - Biznes Inform*, 5, 127-133. [in Ukrainian].

2. Volyns'kyu oblasnyy tsentr zaunyatosti. 2023. Analytyka ta statystyka. Ofitsiyina veb-storinka. URL: <https://vol.dcz.gov.ua/analitics/view>

3. *Volyn 2020*. 2021. Statystychnyy shchorichnyk [Statistical yearbook]. Lutsk: Holovne upravlinnya statystyky u Volyns'kiy oblasti. [in Ukrainian].

4. *Volyn 2021*. 2022. Statystychnyy shchorichnyk [Statistical yearbook]. Lutsk: Holovne upravlinnya statystyky u Volyns'kiy oblasti. [in Ukrainian].

5. Main Department of Statistics in Volyn Region: official website. <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>

6. Hridin O. V. (2022). Rynok pratsi yak fundamental'na osnova zabezpechennya sotsial'no-ekonomichnoyi bezpeky derzhavy ta yiyi rehioniv [The labor market as a fundamental basis for ensuring social and economic security of the state and its regions]. *Bulletin of Odessa National University. Series: Economy – Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Ekonomika*, 27(3), 101-108.

7. Ivanenko O. (2022). Rynok pratsi i zaunyatist' pid chas viyny: stan ta perspektyvy [Labor market and employment during the war: state and prospects]. *Sociology: theory, methods, marketing – Sotsiologhiya: teoriya, metody, marketynh*, 4, 56-75.

8. *Pratsya Volyni 2021*. 2022. Statystychnyy zbirnyk [Statistical collection]. Lutsk: Holovne upravlinnya statystyky u Volyns'kiy oblasti. [in Ukrainian].

9. Snovydovych I. H., Kokhan M. O. (2022). Rynok pratsi ta innovatsiyi v upravlinni personalom pidpryyemstva pid chas viyny [The labor market and innovations in enterprise personnel management during the war]. *Strategy of economic development of Ukraine – Stratehiya ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, 51, 50-62. [in Ukrainian].

10. Chepurko H. (2022). Rynok pratsi Ukrainy: suchasni vyklyky ta ryzyky [Labor market of Ukraine: modern challenges and risks]. *Sociology: theory, methods, marketing – Sotsiologhiya: teoriya, metody, marketynh*. 3, 121-148.